..... बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.को विनियम-२०७२

..... बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.संचालन गर्न वनेको विनियम

प्रस्तावना

सहकारी सिद्धान्त अनुसार निम्न आय भएका सर्वसाधारण व्यक्तिहरुलाई शीपमूलक आय आर्जन कार्यक्रम लगायत अन्य कार्यक्रमहरुमा सरिक गराई उनीहरुको आर्थिक, सामाजिक अवस्थालाई सुदृढ बनाउने उद्देश्यले **सुद्धिकरण बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.**गठन गरी संचालन गर्न वाञ्छनिय भएकोले सहकारी ऐन, २०४८ को दफा १२ को उपदफा (१) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी ..... **बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.** को मिति २०७२।..... मा बसेको प्रारम्भिक भेलाले यो विनियम तर्जुमा गरी मिति २०७२।..... गतेको दोश्रो प्रारम्भिक भेलाले सर्वसम्मतबाट पारित गरेको छ ।

परिच्छेद १

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः

(क) यस विनियमको नामः ..... **बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि. को विनियम-२०७२** रहेको छ ।

(ख) यो विनियम रजिष्ट्रारले स्वीकृत गरेपछि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. संस्थाको नाम र ठेगानाः

(क) यस संस्थाको नामः ..... **बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.** रहनेछ । अंग्रेजीमा (..... MULTIPURPOSE CO-OPERATIVE LIMITED) रहनेछ ।

(ख) यस संस्थाको ठेगाना काठमाडौं जिल्लाको ..... मा हुनेछ । ठेगाना परिवर्तन भएमा दर्ता भएको कार्यालयमा सात दिन भित्र सूचना दिइनेछ ।

३. कार्यक्षेत्रः संस्थाको कार्यक्षेत्र ..... भरी रहनेछ ।

४. परिभाषाः

विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा, यस विनियममा उल्लेख भए वमोजिम हुनेछ ।

(क) "सदस्य " भन्नाले यस विनियम वमोजिम प्रवेश शुल्क तिरी शेयर खरिद गरी सदस्यता प्राप्त गरेको व्यक्तिलाई सम्झनु पर्दछ ।

(ख) "शेयर " भन्नाले संस्थाको शेयर पूंजीको विभाजित अंशलाई जनाउंछ ।

(ग) "शेयर प्रमाणपत्र" भन्नाले शेयर खरिद गर्ने व्यक्तिलाई सो वापत संस्थावाट दिइएको निस्सालाई सम्झनु पर्छ ।

(घ) "संचालक" भन्नाले यस विनियम वमोजिम निर्वाचित संस्थाका संचालकलाई सम्झनुपर्छ ,सो शव्दले अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, कोषाध्यक्ष र सचिवलाई समेत जनाउनेछ ।

(ङ) "समिति" भन्नाले संस्थाको संचालक समितिलाई सम्झनुपर्छ ।

(च) "उप समिति" भन्नाले संस्थाद्धारा यस विनियम वमोजिम कुनै निश्चित कार्य तथा अवधि तोकी गठन गरिएको उपसमिति समेतलाई सम्झनु पर्छ ।

(छ) "रजिष्ट्रार" भन्नाले सहकारी विभागका रजिष्ट्रार वा निजवाट अधिकार प्राप्त अधिकारीलाई जनाउने छ ।

(ज) "ऐन" भन्नाले सहकारी ऐन, २०४८ सम्झनुपर्छ ।

(झ) "नियमावली" भन्नाले सहकारी नियमावली २०४९ सम्झनु पर्छ ।

(ञ) "विनियम" भन्नाले ..... **बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि. को विनियम-२०७२** लाई सम्झनु पर्छ ।

(ट) "संस्था" भन्नाले ..... **बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.** लाई सम्झनु पर्छ ।

५. संस्था संगठित संस्था हुने :

(क) संस्था अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला एक स्वशासित संस्था हुनेछ ।

(ख) यसको सवै कामकाज प्रमाणित गर्नका लागि अनुसूचि १ मा उल्लेख गरिए अनुसार आफ्नो छुट्टै चिन्ह अंकित छाप रहनेछ ।

(ग) यो छाप संचालक समितिवाट अधिकार प्राप्त व्यक्तिको जिम्मामा रहनेछ ।

(घ) संस्थाले व्यक्ति सरह चल अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न, उपभोग गर्न र कुनै प्रकारले बन्दोवस्त गर्न सक्नेछ ।

(ङ) संस्थाले व्यक्ति सरह आफ्नो नामवाट नालिस उजूर गर्न र सो उपर पनि सोही नामबाट नालिस उजूर लाग्न सक्नेछ ।

६. उद्देश्यः

संस्थाको निम्न उद्देश्यहरु हुनेछः

(क) संस्थामा संलग्न सदस्यहरु र जनसमूदायबीच स्वावलम्बन, पारस्परिक सहयोग एवं मितव्ययिताको अभिबृद्धि गर्ने बानी पवर्द्धन गर्ने ।

(ख) आत्मनिर्भरता तथा आत्मविश्वास सम्बन्धी धारणा बारे सदस्यहरुलाई उत्प्रेरित गर्ने ।

(ग) सदस्यहरुलाई आय आर्जन क्षमतामा बृद्धि गर्नका लागि आवश्यक मद्दत र जानकारी उपलब्ध गराउने ।

(घ) साधारण जनताका आर्थिक अवस्थाको विकास र प्रवर्द्धनमा समर्पित राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संगठनहरुको दाँजोमा पुग्ने उद्देश्य लिई गठित केन्द्रिय संस्थाको सदस्यता ग्रहण गर्ने ।

(ड) दातृ संस्थाहरुबाट कुनै शर्त नराखी प्राप्त हुने अनुदान स्वीकार गर्ने ।

(च) आफ्नो उद्देश्य पूरा गर्नका लागि समान उद्देश्य भएका स्थानीय, क्षेत्रीय, राष्ट्रिय र अन्तराष्ट्रिय संगठनहरुसँग सहयोगात्मक भावना राख्ने ।

(छ) सदस्यहरुको समूह र विकासको अधिकतम हितलाई ध्यानमा राखी सहकारी ऐन, नियहरु र यस विनियममा व्यवस्था भए बमोजिम दैनिक कार्य संचालनका लागि चल, अचल सम्पत्ति आर्जन गर्ने, क्रय विक्रय गर्ने, विनिमय गर्ने, हस्तान्तरण गर्ने, धरौटी राख्ने, बन्धक राख्ने आदि कार्य गर्ने

(ज) संस्थाको विकासका लागि आय आर्जन परियोजना संचालन गर्ने ।

(झ) समाजका कमजोर वर्ग र निम्न आय भएका व्यक्ति वा समूहको आर्थिक सामाजिक उत्थानमा सहयोग पुऱ्याउने ।

(ञ) प्रचलित कानून बमोजिम संस्थाले उपभोग गर्न पाउने छुट तथा सहुलियत सुविधाहरुको उपभोग गर्ने ।

७. कार्यः

संस्थाको विनियम ६ बमोजिमको उद्देश्यहरु प्राप्त गर्न देहाय बमोजिमका कार्यहरु गर्नेछ ।

(क) महिला शिक्षा तथा तालिमहरुको व्यवस्था गर्ने ।
(ख) सहकारी स्कूल तथा कलेज संचालन गर्ने ।
(ग) सहकारी अस्पताल तथा नर्सिङ्ग होम संचालन गर्ने ।
(घ) उपभोग्य बस्तुको बिक्री वितरण थोक तथा खुद्रा व्यापार गर्ने ।
(ङ) कृषि सम्बन्धी कार्य गर्ने तथा कृषि औजारहरुको बेचविखन गर्ने ।
(च) स्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यहरु गर्ने ।
(छ) प्रशोधनका कार्यहरु गर्ने र विक्रीका लागि उचित बजार व्यवस्थापन गर्ने
(ज) डिपार्टमेन्टल स्टोर संचालन गरी सेवा पुऱ्याउने ।
(झ) संस्थाको उद्देश्य प्राप्तीका लागि अन्य आवश्यक कार्य गर्ने ।

माथि उल्लेखित उद्देश्य अनुसारका कार्यहरु संचालन गर्न प्रचलित कानून वमोजिम सम्वन्धित निकायको अग्रिम स्वीकृती लिनुपर्ने भएमा स्वीकृति लिएर वा सम्झौता गर्नु पर्ने भएमा सम्झौता गरेर मात्र कार्य संचालन गरिनेछ ।

परिच्छेद २
सदस्यता

८. सदस्यताः

देहायका व्यक्तिहरु संस्थाका सदस्य हुनेछन् ।

(क) संस्था दर्ताको लागि रजिष्ट्रार समक्ष निवेदन दिने व्यक्तिहरु,
(ख) संस्था दर्ता भै सकेपछि सदस्यता प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरु ।

९. सदस्यताको लागि योग्यताः

१. सदस्यको लागि देहायमा उल्लेख भए वमोजिमको योग्यता हुनु पर्नेछ ।
   (क) १८ वर्ष उमेर पुगेको नेपाली नागरिक,
   (ख) संस्थाको कार्यक्षेत्र भित्र वसोवास गर्नुका साथै संस्थाको सेवा उपयोग गर्ने व्यक्ति,
   (ग) यस विनियमको पालना गर्न मन्जुर गर्ने व्यक्ति,
   (घ) प्रचलित ऐन कानूनले अयोग्य नठहरिएको व्यक्ति,
   (ङ) कम्तीमा एक शेयर खरीद गरेको व्यक्ति
   (च) चालचलन राम्रो भएको ।

२. संस्थाको सदस्यता लिनको लागि संचालक समितिबाट निर्धारित गरेको खरिद गर्ने शेयरको रकम र प्रवेश शुल्क संलग्न गरी संचालक समिति समक्ष तोकिएको ढांचा अनुसार निवेदन दिनु पर्दछ । यस्तो निवेदन परेपछि समितिले संस्थाको सदस्यता दिने वा नदिने निर्णय गर्नेछ, सदस्यता नदिने निर्णय गरेमा साधारण सभामा पुनरावेदन दिन सकिनेछ, यस सम्वन्धमा साधारण सभाको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

३. राजिनामा दिई संस्थाको सदस्यता समाप्त भएको सदस्यले पुनः सदस्यता प्राप्त गर्न चाहेमा संस्थाको सदस्यता समाप्त भएको मितिले एक वर्ष पछि मात्र सदस्यताको लागि निवेदन दिन सक्नेछ ।

१०. प्रवेश शुल्क

विनियमको दफा ९ अनुसार निवेदन स्वीकार भएको अवस्थामा निवेदकले प्रवेश शुल्क रु १००।

(पछी फिर्ता नहुने) वुझाउनु पर्नेछ ।

११. सदस्यता कायम नरहनेः

देहायमा उल्लेख भएका अवस्थामा कुनै व्यक्ति संस्थाको सदस्यता कायम रहने छैन ।

(क) मृत्यु भएमा,

(ख) कानूनी रुपमा पागल वा असन्तुलित मस्तिष्क भएको भनी प्रमाणित भएमा,

(ग) फौजदारी अभियोगमा सजाय पाएमा,

(घ) निजले आफ्नो पदवाट दिएको राजीनामा स्वीकृत भएमा,

(ङ) यस विनियममा व्यवस्था भए वमोजिम सदस्यवाट निष्काशित भएमा,

(च) संस्था टाट पल्टेमा वा विघटन भएमा,

(छ) सदस्यताको लागि विनियमको दफा ९ मा उल्लेखित योग्यता नरहेमा तर माथि जे सुकै कुरा लेखिएको भएतापनि कुनै पनि सदस्यले संस्था वा संघवाट प्राप्त गरेको ऋण वा संस्था वा संघलाई तिर्नुपर्ने वांकी वक्यौता भुक्तानी गर्न वांकी रहेछ भने त्यस्तो सदस्यले र त्यस्तो सदस्यको तर्फवाट धितो वा जमानत वस्ने अरु कुनै सदस्यले संस्थाको सदस्यतावाट राजीनामा गर्न पाउने छैन ।

१२. सदस्यको निष्काशनः

१. संचालक समितिले विस्तृत छानविन पछि कुनै सदस्यले निम्न कामकारवाही गरेको पाइएमा त्यस्तो सदस्यलाई समितिको कुल सदस्य संख्याको दुईतिहाई बहुमतले निष्काशन गर्न सक्नेछ ।

(क) संस्थाको उद्देश्य विपरित हुने गरी जानीजानी कुनै कार्य गरेमा,

(ख) विनियमको बारम्बार उलंघन गरेमा,

२. (क) सदस्यलाई निष्काशन गर्नु अघि समितिले सम्वन्धित सदस्यलाई लागेको आरोप सम्वन्धमा स्पष्टिकरण दिने र आरोपको खण्डन गर्ने आवश्यक कागजात आदि प्रस्तुत गर्न कम्तिमा ३५ दिनको म्याद दिनेछ । तर छानविनको क्रममा समितिको कूल सदस्य संख्याको दुई तिहाई बहुमतको निर्णयले सम्वन्धित सदस्यलाई निलम्वन गरी संस्थाबाट कुनै खास सेवा वा सुविधा उपलव्ध गर्न नपाउने गरी बढीमा एक वर्षसम्म वन्देज लगाउन सक्नेछ ।

(ख) उपदफा १ र २ अनुसारको निर्णय उपर चित्त नवुझेमा सदस्यले साधारण सभामा पुनरावेदन गर्न सक्नेछ र यस सम्वन्धमा साधारण सभाको बहुमतले गरेको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

१३. सदस्यवाट राजीनामाः

सदस्यले संस्थाको सदस्यतावाट राजीनामा दिन सक्नेछ । निजको राजीनामा समितिवाट स्वीकृत भई संस्थाको सदस्यतावाट हटेको व्यक्तिले पुनः सदस्यता प्राप्त गर्न चाहेमा त्यस्तो व्यक्तिलाई निजको राजीनामा स्वीकृत भएको मितिले एक वर्ष पछि मात्र पुनः रीतपूर्वक संस्थामा निवेदन दिएमा सदस्यता प्रदान गर्न सक्नेछ ।

१४. सदस्यताको दर्ता किताबः

अनुसूची ३ वमोजिमका कुराहरु उल्लेख हुने गरी समितिले सदस्यहरुको दर्ता किताव खडा गर्नुपर्नेछ ।

१५. सदस्यको काम, कर्तव्य र अधिकारः

संस्थाको सदस्यको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय वमोजिम हुनेछन् ।

(क) जतिसुकै शेयर लिएता पनि एक व्यक्ति एकमतको आधारमा मात्र आफ्नो मताधिकार प्रयोग गर्न पाउने ।

(ख) साधारण सभावाट निर्वाचित भई संस्थाको प्रवन्धकीय कार्यमा भाग लिने ।

(ग) सदस्य एवं समूहको हित र विकास कार्यमा संचालकलाई सहयोग पुऱ्याउने ।

१६. दायित्वः

(क) सदस्यको दायित्व आफूले लिएको शेयर रकमसम्म मात्र सिमीत रहनेछ ।

(ख) संस्थाको विनियमको पालना गर्नु सम्पूर्ण सदस्यहरुको दायित्व रहनेछ ।

परिच्छेद ३
शेयर पूंजी

१७. <u>शेयर पूँजी</u> :

(१) संस्थाको कुल शेयर पुँजी ..... (अक्षेरुपी .....) हुनेछ । संस्थाबाट पुँजी संकलनका लागि प्रति शेयर रु.१००।- को दरले ..... थान शेयर जारी गरिनेछ । शेयर सदस्यहरुलाई बिक्री गरिएको शेयर रकमको अनुपात कूल शेयरपुँजीसंग कम्तिमा १:१० को रहने व्यवस्था समितिले मिलाउनेछ ।

(२) एक सदस्यले संस्थाको कुल भुक्तानी शेयर पुँजीको २० प्रतिशतमा नबढाई शेयर खरीद गर्न सक्नेछन् ।

(३) संस्थाले सार्वजनिक रुपमा विज्ञापन गरी शेयर बिक्री गर्ने छैन ।

(४) संस्थाले अर्को प्रारम्भिक सहकारी संस्थाको शेयर खरिद गर्ने छैन ।
तर सहकारीको सिद्धान्त बमोजिम सहकारी संस्थाहरु बीच आपसी सम्झौता बमोजिम संयुक्त रुपमा कुनै कार्यक्रम संचालन गर्न वा संस्थाको हितका लागि आर्थिक कारोवार गर्न सकिनेछ ।

(५) संस्थाले वाणिज्य बैंक वा वित्तीय संस्था वा अन्य कम्पनीको शेयर खरिद गर्ने छैन ।
तर, सहकारी बैंक वा आफू सदस्य रहेको सहकारीका संघहरुको शेयर खरीद गरी सहकारीको विकाशमा योगदान पुऱ्याउनेछ ।

(६) संस्थाले संकलित पुँजीको आधारमा उपरोक्तानुसारको कुल शेयरपूँजीमा साधारण सभाबाट अनुमोदन गराउने गरी डिभिजन सहकारी कार्यालयको स्वीकृति लिई पुँजी बृद्धि गर्दै लान सक्नेछ

१८. शेयरको प्रमाणपत्रः

संस्थाले सदस्यहरुलाई शेयर लिए वापत अनुसूची ४ बमोजिमको संस्थाको छाप लागेको शेयर प्रमाण पत्र दिनेछ र सो प्रमाणपत्र हराएमा वा नासिएमा रु १००। तिरी अर्को प्रमाणपत्र दिइनेछ ।

१९. शेयरको हस्तान्तरण वा फिर्ता :

१. कुनै सदस्यले आफ्नो आंशिक वा पुरै शेयर हस्तान्तरण गर्न चाहेमा संस्थाको सदस्य बन्न योग्यता पुगेको कुनै व्यक्तिलाई हस्तान्तरण गर्न सक्नेछ तर हस्तान्तरण गर्न समितिको लिखित पुर्वस्वीकृती आवश्यक पर्नेछ ।

२. कुनै सदस्यको राजिनामा स्वीकृत भएमा वा यसै विनियममा व्यवस्था भए अनुसार निष्काशित भएमा निजले लगानी गरेको शेयर लेखापरीक्षण पछि मात्र बचत वापत पाउनु पर्ने रकम समेत हिसाव गरी फिर्ता दिइनेछ ।

३. संस्थामा कुनै निकायले लगानी गरेको शेयर रकम संस्था सक्षम हुंदै गएपछि क्रमिक रुपमा फिर्ता गर्दै जानेछ ।

२०. शेयर रकमको हकः

(क) संस्थामा जम्मा गरेको कुनै पनि प्रकारको रकम सदस्य जीवित रहुन्जेलसम्म अरु कसैको हकदावी लाग्नेछैन ।

(ख) सदस्यको मन्जुरी प्राप्त गर्ने व्यक्तिको हक सदस्य स्वयंको सरह हुनेछ ।

(ग) सदस्यको मृत्यु भएमा निजले इच्छाएको व्यक्तिको मात्र हकदावी लाग्नेछ ।

(घ) सदस्यले इच्छाएको व्यक्तिको नाम निवेदनमा उल्लेख नगरेमा प्रचलित कानून वमोजिम हकदार कायम गरिनेछ ।

(ङ) सदस्यले इच्छाएको व्यक्ति पनि मृत्यु भैसकेकोमा वा भएमा प्रचलित कानून वमोजिम हकदार कायम गरिनेछ ।

परिच्छेद ४
साधारण सभा

साधारण सभा भन्नाले प्रारम्भिक साधारण सभा,वार्षिक साधारण सभा र विशेष साधारण सभा समेतलाई जनाउंछ ।

२१. प्रारम्भिक साधारण सभाः

(क) संस्था दर्ता भएको मितिले तीन महिना भित्र प्रारम्भिक साधारण सभा वोलाइने छ

(ख) उपदफा (१) वमोजिम प्रारम्भिक सभा नवोलाइएको अवस्थामा सम्वन्धित दर्ता निकायमा निवेदन दिन सक्नेछ र सहकारी ऐन, नियम अनुसार प्रारम्भिक सभा वोलाउन सक्नेछ ।

(ग) संस्थाको कुल सदस्य संख्याको ५० प्रतिशत सदस्यहरुको उपस्थितिमा प्रारम्भिक साधारण सभा संचालन गर्न गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।

(घ) प्रारम्भिक साधारण सभाले देहायका कार्यहरु गर्नेछ :

(१) सभाको सभापतिको निर्वाचन गर्ने ।

(२) अघिल्लो दिन सम्मको संस्थाको काम कारवाही हर हिसाव को जानकारी लिने ।

(३) सभामा पेश भएको प्रारम्भिक प्रतिवेदन माथि छलफल गर्ने र निर्देशन दिने ।

(४) विनियममा तोकिए वमोजिमको समिति र उपसमितिको निर्वाचन गर्ने ।

(५) चालु आ.व.को लेखा परिक्षकको नियुक्ति र पारिश्रमिक तोक्ने ।

(५) विनियममा भए अनुसारका तोकिएका कार्यहरु गर्ने ।

२२. साधारण सभाः

संस्थाले शेयर खरीद गर्ने सम्पूर्ण सदस्यहरुको एक साधारण सभा हुनेछ ।

(क) आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ६ महिना भित्र साधारण सभा वोलाइने छ ।

(ख) उपदफा (क) अनुसार वार्षिक साधारण सभा वोलाइएको छैन भनी कुनै सदस्यले रजिष्ट्रार समक्ष दरखास्त दिएमा रजिष्ट्रारले तोकिदिएको व्यक्तिले साधारण सभा वोलाउन सक्नेछ । यस्तो दरखास्त नपरे पनि उपदफा (क)मा लेखिएकोम्याद गुज्रेको मितिले ३५ दिन भित्र रजिष्टारले अह्राएको व्यक्तिले साधारण सभा वोलाउनसक्नेछ ।

(ग) उपदफा क र ख वमोजिम वार्षिक साधारण सभा वोलाउंदा सभा हुने स्थान, समय र मिति खुलेको १५ दिनको म्याद दिई लिखित सूचना दिनु पर्नेछ ।

(घ) वार्षिक साधारण सभाको गणपूरक संख्या सम्पूर्ण सदस्य संख्याको एक चौथाई (पच्चिस प्रतिशत) वा १३ जनामा जुन वढी हुन्छ सोही मानिनेछ ।

(ङ) पहिलो पटक वार्षिक साधारण सभा वोलाउंदा गणपुरक संख्या नपुगी वैठक स्थगित भएछ भने दोश्रो पटकको लागि ७ दिनको म्याद दिई वैठक वोलाउनु पर्नेछ । यो वैठकमा सम्पूर्ण सदस्यको १५ प्रतिशत वा ११ जनामा जुन वढी हुन्छ सो लाई गणपूरक संख्या मानिनेछ ।

(च) वार्षिक साधारण सभाको अध्यक्षता समितिको अध्यक्षले, निजको अनुपस्थितिमा उपस्थित सदस्यहरु मध्येबाट छानिएको व्यक्तिले गर्नेछ ।

(छ) वार्षिक साधारण सभामा पेश भएका प्रस्तावहरु सभामा उपस्थित सदस्यहरुले एक व्यक्ति एक मतको आधारमा दिएको मतको वहुमतवाट पारित हुनेछ । मत वरावर हुन आएमा अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णय दिन सक्नेछ ।

२३. साधारण सभाका काम, कर्तव्य र अधिकारः

(१) वार्षिक साधारण सभाका कार्यहरु देहाय वमोजिम हुनेछन् ।

(क) संचालकहरु निर्वाचित गर्ने, निष्काशित गर्ने ।

(ख) लेखा समितिको संयोजक लगायत सदस्यहरुको निर्वाचन गर्ने र सो समितिको प्रतिवेदन उपर छलफल गरी निर्देशन दिने ।

(ग) संचालक समितिले पेश गरेको वार्षिक कार्यक्रम उपर छलफल गरी स्वीकृती गर्ने र प्रगति प्रतिवेदन, वार्षिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदन, स्थिति विवरण पत्र र आर्थिक विवरणहरुमा समिक्षा गर्ने र पारित गर्ने ।

(घ) विनियम वमोजिम वचत वितरण गर्ने स्वीकृती दिने ।

(ङ) संस्थाले लिनदिन सक्ने अधिकतम ऋण वा धरौटीको सीमा तोक्ने ।

(च) ऐन तथा नियमहरुको अधिनमा रही विनियमलाई संशोधन गर्ने ।

(छ) वार्षिक हिसाव जांच गराउन लेखापरीक्षक नियुक्ती गरी स्वीकृतिको लागि रजिष्ट्रार समक्ष पेश गर्ने, लेखा परीक्षकको पारिश्रमिक तथा सुविधा निर्धारण गर्ने ।

(ज) साधारण सभाको अध्यक्षले पेश गर्ने अन्य कुनै प्रस्ताव उपर विचार गर्ने ।

(झ) आर्थिक प्रशासन नियम र कर्मचारी प्रशासन नियम स्वीकृती गर्ने तथा संशोधन गर्ने ।

(ञ) रजिष्ट्रार वा निजवाट अधिकार प्राप्त अधिकारीले संस्थामा गरेको निरीक्षण र सोधपुछ प्रतिवेदन उपर छलफल गर्ने ।

(ट) अध्यक्षले राजीनामा पेश गरेमा स्वीकृत गर्ने ।

(ठ) जिल्ला सहकारी संघको सदस्यता प्राप्त गर्ने वा नगर्ने निर्णय गर्ने ।

(ड) जिल्ला सहकारी संघमा पठाइने प्रतिनिधिको निर्वाचन गर्ने ।

(ढ) संचालक समितिलाई मार्गदर्शन दिने ।

(२) साधारण सभाको निर्णयहरुको अभिलेख अध्यक्षद्धारा प्रमाणित गराई सुरक्षित राख्नुपर्छ ।

(३) संस्था विघटन, एकिकरण वा विभाजन गर्नुपर्ने भएमा सहकारीको नियम वमोजिम गरिनेछ ।

२४. विशेष साधारण सभाः

(१) संस्थाको विशेष साधारण सभा देहायको अवस्थामा १५ दिनको सूचना दिई वोलाउन सक्नेछ ।

(क) संस्थाको हिसावजांचको सिलसिलामा लेखापरीक्षकले पर्याप्त कारणहरु देखाई संचालक समिति समक्ष लिखित सुझाव पेश गरेमा, वा

(ख) लेखा समिति वा विशेष उद्देश्यले गठन गरिएका उप समितिले यथेष्ठ कारण समेत खोली समितिलाई लिखित सुझाव पेश गरेमा, वा

(ग) कुनै संचालकले उचित कारण खोली समितिमा विशेष साधारण सभा वोलाउने माग गरेको प्रस्ताव संचालक समितिद्धारा पारित भएमा, वा

(घ) संस्थाको कूल सदस्यको १० प्रतिशत वा १० जना मध्ये जुन वढी हुन्छ, सो संख्याले पर्याप्त कारण देखाई संचालक समिति छेउ निवेदन दिएमा,

(२) विशेष साधारण सभाका लागि गणपूरक संख्या कूल सदस्यले १५ प्रतिशत वा ११ जनामा जुन वढी हुन्छ सो हुनेछ । यसरी संचालन हुने सभाले विनियम अन्तरगत साधारण सभाले गर्ने कार्य गर्न सक्नेछ ।

(३) विशेष साधारण सभाको अध्यक्षता संचालक समितिको अध्यक्षले, अध्यक्षको अनुपस्थितिमा उपस्थित सदस्यहरु मध्येबाट छानिएका सदस्यले गर्नेछ । तर निजलाई यस्तो सभाको निर्णायक मत मात्र दिने अधिकार हुनेछ ।

परिच्छेद ५
संचालक समिति

२५. संचालक समितिको गठनः

(१) साधारण सभाले ९ जना सदस्य भएका संचालक समिति गठन गर्नेछ ।

(२) संचालक समितिमा सभाले १ जना अध्यक्ष, १ जना उपाध्यक्ष, १ जना सचिव, १ जना कोषाध्यक्ष र बाकी सदस्यहरु छानिनेछ ।

(३) संचालक समितिका पदाधिकारीहरुको पदावधि ३ वर्षको हुनेछ र संचालकहरु पुनः निर्वाचित हुन सक्नेछन् ।

(४) कुनै कारणले संचालक पद रिक्त हुन आएमा वांकी अवधिको लागि उप निर्वाचनद्धारा प्रजातान्त्रिक तरिकाले पूर्ति गरिनेछ ।

(५) नयां संचालक समिति गठन नहुन्जेलसम्म पुरानै संचालक समितिले कार्य गर्नेछ ।

२६. संचालक पदमा नियुक्त हुन नसक्ने अवस्थाः

देहायका अवस्थामा कुनै पनि सदस्य संचालक पदमा निर्वाचित हुन सक्नेछैन :

(१) २१ वर्ष उमेर नपुगेको,

(२) मगज ठीक नभएको,

(३) चाल चलन राम्रो नभएको,

(४) तिर्न बांकी ऋण समयमा नतिरी भाखा नघाएको,

(५) संस्थाको वांकी वक्यौता राखेको,

(६) संस्थाको ठेक्का पट्टा वा कारोवारमा कुनै प्रकारको निजी स्वार्थ भएको,

(७) संस्थाको सम्पत्ति हिनामिना गरेको,

(८) तोकिएको पुरै शेयर चुक्ता नगरेको र

(९) संस्थाको कारोवार जस्तै निजी कारोवार भएको ।

२७. संचालकको पदमा वहाल रहन नसक्ने अवस्थाः

देहायका अवस्थामा कुनै पनि व्यक्ति संचालकको पदमा रहन सक्नेछैन ।

(१) विनियम २६ मा लेखिए वमोजिम संचालकको पदमा निर्वाचित वा नियुक्ति हुन नसक्ने अवस्था भएमा,

(२) उचित कारण खोली संचालक समितिलाई लिखित रुपमा जनाउ नदिई लगातार तीन पटकसम्म समितिको वैठकमा अनुपस्थित रहेमा,

(३) साधारण सभाको वहुमतले मनासिव कारण देखाई हटाउने निर्णय गरेमा,

(४) पदवाट दिएको राजीनामा स्वीकृत भएमा,

(५) जानाजानी संस्थाको हित तथा ख्यातिमा प्रतिकूल प्रभाव पर्ने कुनै काम गरेको प्रमाणित हुन आएमा

(६) जानाजानी संस्थालाई हानी पुग्ने गरी आफ्नो व्यक्तिगत फाइदा हुने कार्य गरेको प्रमाणित भएमा ।

२८. संचालक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारः

देहाय वमोजिम संचालक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार हुनेछन् :

(१) ऐन, नियमहरु र विनियमहरु लेखिएका कुराहरु र साधारण सभाद्धारा समय समयमा गरिएका निर्णयहरुका अधिनमा रही संस्थाको सम्पूर्ण काम, कारोवार, प्रवन्ध, अधिकारहरुको प्रयोग र कर्तव्यको पालन गर्ने ।

(२) संस्थाको दैनिक कार्य संचालन गर्न व्यवस्थापकको नियुक्ति गर्ने ।

(३) संस्थाका कर्मचारीहरुको नियुक्ति, सेवा शर्त सरुवा, पदोन्नति, निलम्वन, वर्खास्त तथा सेवा सुविधा र संजाय सम्वन्धी कर्मचारी प्रशासन नियम र आर्थिक कारोवार संचालनको लागि आर्थिक प्रशासन नियम वनाई साधारण सभामा स्वीकृतका लागि पेश गर्ने ।

(४) विनियममा भएको व्यवस्था वमोजिम अध्यक्ष बाहेक कुनै संचालक वा साधारण सभाको सदस्यले राजीनामा दिएमा सो स्वीकृत गर्ने ।

(५) संस्थाको वार्षिक कार्यक्रम तथा आम्दानीको खर्चको विवरण तयार गरी स्वीकृतीका लागि साधारण सभामा पेश गर्ने ।

(६) स्वीकृत कार्यक्रम तथा वजेट कार्यान्वयन गर्ने ।

(७) वार्षिक लेखा परिक्षण गराई सो को प्रतिवेदन साधारण सभामा पेश गर्ने ।

(८) उपदफा (३) को स्वीकृत कर्मचारी प्रशासन नियमको अधिनमा रही कर्मचारीहरुको नियुक्ति, सरुवा, वढुवा, खोसुवा, निलम्वन, दण्डसजाय र पुरस्कारको व्यवस्था गर्ने ।

(९) संस्थाको कोषको सुरक्षा तथा आर्थिक कारोवार माथि नियन्त्रण गर्ने तथा सो को व्यवस्था मिलाउने ।

(१०) विनियममा व्यवस्था भए वमोजिमको प्रक्रिया अपनाई साधारण सभा बोलाउने ।

(११) साधारण सभावाट भएका निर्णयहरुको कार्यान्वयन गर्ने ।

(१२) संस्थाको चल, अचल सम्पत्ति खरीद, विक्री गर्ने वा प्राप्त गर्ने र हस्तान्तरण गर्ने ।

(१३) संस्थाको कार्यहरु सुचारु रुपले संचालन गर्न आवश्यकता अनुसार उपसमिति वा सल्लाहकार समिति गठन गर्ने ।

(१४) संस्थाको दैनिक कार्य संचालन गर्ने र अन्य विशेष काम गर्न नियुक्त व्यवस्थापक तथा उपदफा (१३) वमोजिम गठन हुने उपसमिति वा समिति को कुनै पदाधिकारीलाई अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने ।

(१५) यस विनियममा उल्लेख भएका उद्देश्य प्राप्तिका लागि आवश्यक अन्य सवै कार्य गर्ने

२९. संचालक समितिको वैठकः

संचालक समितिको वैठकको प्रक्रिया देहाय वमोजिमको हुनेछ ।

(१) संचालक समितिको वैठक एक वर्षको कम्तिमा ६ पटक वस्नेछ । तर दुई वैठक वीचको अवधि तीन महिना भन्दा वढी हुने छैन ।

(२) संचालक समितिको वैठकमा संचालकहरुको जम्मा संख्याको कम्तिमा ५१ प्रतिशत संचालकहरु उपस्थित भएमा वैठक संचालनको लागि गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।

(३) संचालक समितिको वैठकमा वहुमतको निर्णय मान्य हुनेछ र मत वरावर भएमा अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिन पाउनेछ ।

(४) संचालक समितिको वैठकमा उपस्थित संचालकहरु, छलफल भएको विषय र तत्सम्वन्धमा भएको निर्णयको विवरण छुट्टै किताव (माइन्यूट वुक)मा लेखी अध्यक्षद्धारा प्रमाणित गराई सुरक्षापूर्वक राखिनेछ ।

(५) संचालक समितिको वैठकको अध्यक्षता अध्यक्षले, अध्यक्षको अनुपस्थितिमा संचालकहरु मध्येवाट छानिएका संचालकले गर्नेछ ।

३०. संचालक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारः

(१) **अध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय वमोजिमको हुनेछ** :-

(क) समितिको बैठक तथा साधारणसभाको बैठकको अध्यक्षता गर्ने ।

(ख) साधारणसभाद्वारा स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम तथा निर्णय र संचालक समितिका निर्णयहरुको कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

(ग) संस्थाको चल, अचल सम्पत्तिको रेखदेख, संरक्षण एवं उचित प्रयोगको व्यवस्था मिलाउने

(घ) संचालकहरुलाई आ-आफ्नो जिम्मेवारी वहन गर्न गराउन सहयोग र समन्वय गर्ने साथै आवश्यक निर्देशन दिने ।

(ङ) संचालकका कुनै सदस्यले दिएको राजीनामा उचित आधारमा स्वीकृत गर्न वा नगर्न राय साथ समितिमा निर्णयका लागि पेश गर्ने ।

(च) संस्थाको काम कारवाहीको सम्वन्धमा आवश्यकता अनुसार अन्य संघ, संस्था वा निकायमा संस्थाको तर्फवाट प्रतिनिधित्व गर्ने गराउने ।

(छ) समितिको बैठक नबसेको अवस्थामा अपर्झट कुनै कार्य गर्न आवश्यक भएको र तत्कालमा उक्त कार्य नभए संस्थालाई हानि नोक्सानी हुने भएमा सो कार्य गरी वा गराई आगामी बैठकमा अनुमोदनको लागि पेश गर्ने ।

(ज) साधारणसभा तथा समितिको वैठकमा कुनै विषयमा मतदान भै मत बराबर भएमा निर्णायक मत दिने ।

(झ) संस्थाको कुनै काम कारवाहीको सम्वन्धमा आवश्यकतानुसार जांचवुझ वा निरीक्षण गर्ने, गराउने ।

(ञ) संस्थालाई नेतृत्व प्रदान गर्ने र यसका लागि सदैव सक्रिय रहने ।

(ट) संस्थाको हित तथा उद्देश्य प्राप्तिका लागि आवश्यक पहल गर्ने ।

(ठ) विनियमका व्यवस्थाहरुको पूर्ण पालना गर्न गराउन तदारुकता देखाउने ।

(ड) सहकारीका सिद्धान्तहरु र सहकारी ऐन नियम तथा सहकारी विभागका निर्देशनहरुको पालना गर्ने गराउने ।

(ढ) सम्बन्धित सहकारी कार्यालयको निर्देशन तथा सुझावहरुको पालना गर्ने गराउने साथै यस विनियम बमोजिम दिनु पर्ने सूचना वा प्रतिवेदनहरु समयमानै पेश गर्ने ।

(ण) सहकारी विभाग वा सहकारी कार्यालय वा सहकारीका सम्बन्धित संघबाट गरिने अनुगमन निरीक्षण कार्यमा सहयोग गर्ने एवं प्राप्त निर्देशन र सुझावहरुको पालना गर्ने गराउने ।

(२) **उपाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिमको हुनेछ** :-

(क) अध्यक्षको काममा सहयोग पुऱ्याउने ।

(ख) अध्यक्षले लिखित रुपमा प्रत्यायोजित गरेका वा तोकेका कार्यहरु गर्ने ।

(ग) अध्यक्षको अनुपस्थितिमा अध्यक्षले गर्ने सम्पूर्ण कार्यहरु गर्ने ।

(घ) समितिको बैठकमा अन्य सदस्य सरह भाग लिने र निर्णयमा मत दिने ।

(ङ) साधारण सभा वा समितिको निर्णय अनुसार तोकिएको जिम्मेवारी वहन गर्ने ।

(३) सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिमको हुनेछ :-

(क) अध्यक्षको निर्देशानुसार साधारण सभाको अधिवेशन तथा समितिको वैठक बोलाउने,

(ख) साधारणसभा तथा समितिद्वारा पारित निर्णयहरु कार्यान्वयन गर्ने, गराउने

(ग) साधारणसभाको अधिवेशन र समितिको बैठकको कार्यसूची तयार गर्ने, सूचना निकाल्ने, वैठकको निर्णय पुस्तिका राख्ने र निर्णयहरु सदस्यहरुलाई पठाउने ।

(घ) साधारणसभाबाट निर्णय गर्नुपर्ने कुनै निर्णयहरु भए पुनः छलफल एवं निर्णयार्थ पेश गर्ने ,

(ङ) साधारणसभा र संचालक समितिबाट भएको निर्णयहरु कार्यान्वयन गर्ने गराउने,

(च) कर्मचारी प्रशासन सम्वन्धि सम्पूर्ण कार्य गर्ने, गराउने ।

(छ) संस्थाको दैनिक प्रशासनिक कार्यमा स्वयम संलग्न रही प्रवन्ध, निरीक्षण निर्देशन दिने

(ज) अध्यक्षले तोकेको अन्य काम गर्ने गराउने ।

(४) कोषाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिमको हुनेछ :-

(क) संस्थाको आर्थिक कारोवार सम्बन्धी जिम्मा लिने,

(ख) संस्थाको उद्देश्य प्राप्तिका लागि उपयुक्त लेखा पुस्तिका नियमानुसार दुरुस्त राख्ने राख्न लगाउने,

(ग) साधारणसभा तथा समितिले मागेका वखत संस्थाको दैनिक कारोवार संग सम्वन्धित विवरण उपलव्ध गराउने ।

(५) संचालक सदस्यको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिमको हुनेछ :-

(क) संचालक समितिको बैठकमा नियमित रुपमा सहभागी हुने ।

(ख) संस्थाको हित र विकास कार्यमा आवश्यक सहयोग पुऱ्याउने ।

(ग) निर्णय अनुसार विभिन्न उप समितिहरुमा रही तोकिएको जिम्मेवारी वहन गर्ने ।

(घ) बैठकबाट गरिने निर्णयहरु संस्थाको हितका लागि हुनु पर्ने विषयमा सजग रहने ।

(ङ.) सहकारीका सर्वमान्य सिद्धान्तहरु, सहकारी ऐन नियम, संस्थाको स्वीकृत विनियमावली र अन्य नीतिहरुको वर्खिलाप हुने गरी संस्था संचालन हुन नदिने ।

(च) संस्थासंग आवद्ध सम्पूर्ण सदस्यहरुको प्रतिनिधीको रुपमा सदस्यहरुको हित प्रबर्द्धन हुने काम गर्ने गराउने ।

परिच्छेद ६
उपसमिति

३१. (क) शिक्षा उपसमितिः

समितिले एक जना संयोजक, दुई जना सदस्यहरु रहने गरी ३ जनाको एउटा उपसमिति गठन गर्न सक्नेछ । तर यसरी गठन भएको संयोजक वाहेक अन्य सदस्यहरु साधारण सदस्यहरुवाट लिन सकिनेछ ।

१. उपसमितिको वैठकः

उपसमितिको वैठक वस्न सक्नेछ, वैठक आवश्यकता अनुसार वोलाउने अधिकार संयोजकलाई हुनेछ ।

२. उपसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकारः

(क) संस्थाको सिद्धान्त र दर्शनका सम्वन्धमा सदस्यहरुलाई ज्ञान दिलाउने ।

(ख) संस्थाको सदस्य भएमा के कस्तो फाइदा हुन्छ भन्ने सम्वन्धमा सदस्यहरुलाई जानकारी दिने ।

(ग) संस्थामा सकेसम्म नयां सदस्यहरु सामेल गराउन प्रयत्नशील रहने,

(घ) आगामी वैठकमा उपसमितिको काम कारवाही सम्वन्धी प्रतिवेदन समिति समक्ष पेश गर्ने ।

३२. लेखा समितिको गठनः

लेखा समितिमा एक जना संयोजक लगायत ३ जना सदस्यहरु रहनेछन् र यसको पदावधि संचालकहरुको पदावधि सरह हुनेछ । संयोजक लगायत सदस्यहरु साधारण सभाले चयन गर्नेछ ।

३३. लेखा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारः

लेखा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय वमोजिम हुनेछ ।

(क) संस्थाको लेखा सम्वन्धी हिसाव कितावको जांच सोही संस्थाको आन्तरिक लेखा परीक्षण शाखावाट गराउने । तर आन्तरिक लेखा परीक्षण शाखा नभएमा कर्मचारी वा सदस्यवाट गर्ने, गराउने ।

(ख) आन्तरिक लेखा परीक्षणवाट औंल्याइएका त्रुटी तथा समस्याहरु र सुझावहरु वारे अध्ययन गरी सो को सुधार गर्न समिति मार्फत कार्यवाही चलाउने ।

(ग) साधारण सभामा लेखा सम्वन्धी वार्षिक प्रतिवेदन पेश गर्ने र सो प्रतिवेदनमा खातापाता लेखा सम्वन्धि अभिलेख आर्थिक अनुशासन, हिनामिना, पेश्की आदि वारे उल्लेख गर्ने ।

(घ) विशेष साधारण सभा वोलाउनुपर्ने ठोस कारण समेत खोली संचालक समिति समक्ष सुझाव पेश गर्ने ।

३४. पदावधिः दफा ३१ र ३२ मा उल्लेखित लेखा समिति तथा उपसमितिहरुको पदावधि समितिको पदावधि सरह नै रहनेछ नयां उपसमितिको गठन नहुन्जेलसम्मका लागि पुरानै उपसमितिले कामकाज चलाउनेछ र पुनः निर्वाचित हुन सक्नेछ ।

परिच्छेद ७
वित्तिय व्यवस्था

३५. संस्थाले राख्नुपर्ने वहिखाता एवं दर्ता कितावः

(क) दफा १४ वमोजिमको सदस्य दर्ता किताव,

(ख) प्रारम्भिक साधारण सभा, विशेष साधारण सभा, वार्षिक साधारण सभा, समिति र उपसमितिहरु को छुट्टाछुट्टै निर्णय पुस्तिकाहरु,

(ग) नगद वहीखाता,

(घ) संस्थाले अरु कुनै व्यक्ति वा संघ संस्थासंग कुनै कारोवार गरेका भए सो कारोवार देखाउने किताव,

(ङ) शेयर दर्ता किताव,

(च) वेरुजू संपरीक्षण किताव

(छ) व्यक्तिगत खाता,

(ज) सदस्यहरुको व्यक्तिगत खाता,

(झ) जिन्सी दर्ता किताव

(ञ) आम्दानी, खर्च, सम्पत्ति र दायित्व देखिने खाताहरु

(ट) समय समयमा समितिले तोकिदिएको अन्य अभिलेख एवं खाताहरु ।

३६. आर्थिक वर्षः

(क) संस्थाको आर्थिक वर्ष श्रावण १ गतेदेखि शुरु भई आगामी वर्षको आषाढ मसान्तमा समाप्त हुनेछ ।

(ख) समितिले संस्थाको आर्थिक विवरण प्रमाणित गरी आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले ६ महिनाभित्र साधारण सभामा पेश गर्नुपर्नेछ ।

३७. कोषको व्यवस्थाः

(१) संस्थाको एउटा छुट्टै कोषको व्यवस्था गरिनेछ र सो कोषमा देहायका रकमहरु रहनेछन् :

(क) शेयर लगायत संस्थाले आर्जन गरेका सवै किसिमका आम्दानी

(ख) नेपाल सरकारवाट वा गैरसरकारी संघ संस्थाबाट प्राप्त आम्दानी रकम,

(ग) विदेशी सरकार वा अन्तरराष्ट्रिय दातृ संघ संस्थावाट प्राप्त रकम

(घ) संस्थाले शेयर विक्री गरे वापत प्राप्त रकम, नियमित आम्दानी र सदस्यता वापत प्राप्त शुल्कहरु ।

(ङ) अन्य श्रोतवाट प्राप्त रकम ।

(२) उपदफा (१) वमोजिमको कोषको रकम विनियममा व्यवस्था भए वमोजिमको कार्यमा खर्च गरिनेछ ।

(३) संस्थाले विदेशी सरकार तथा अन्तरराष्ट्रिय गैरसरकारी संघ संस्थावाट ऋण वा अनुदान रकम प्राप्त गर्नु अघि नेपाल सरकारको पूर्व स्वीकृती लिनुपर्नेछ ।

(४) उपदफा (१) वमोजिम संस्थालाई प्राप्त हुने सवै रकम समितिले निर्णय गरेको कुनै पनि वैंकहरुमा संस्थाको नाममा आवश्यक खाता (चल्ती, वचत, मुद्दती) खोली जम्मा गरिनेछ

(५) उपदफा (१) वमोजिमको कोषको खाताको संचालकहरु र व्यवस्थापक भएको संस्थाको हकमा व्यवस्थापकको संयुक्त दस्तखतवाट हुनेछ ।

३८. जगेडा कोष : जगेडा कोष देहायका सवैलाई मिलाएर वन्नेछ ।

(क) प्रत्येक आर्थिक वर्ष श्रावण देखि आषाढ मसान्तसम्म कोषले गरेको कारोवारको हिसाव जांच भएपछि खुद वखत (मुनाफा) को कम्तीमा २५ प्रतिशत छुट्याइएको रकम,

(ख) सदस्यता प्रवेश शुल्क,

(ग) वांकी वचत मध्येवाट वा अन्य कुनै प्रकारको यस कोषमा जाने रकम ।

३९. खुद मुनाफाको वांडफांडः

(१) खुद मुनाफाको २५ प्रतिशत जगेडा कोषमा छुट्याई वांकी रकम आएको रकमलाई १०० प्रतिशत मानी सो मध्येवाट देहायका कोषहरु खडा गरिनेछ

(क)	शेयर लाभांश कोष	२० प्रतिशत
(ख)	संरक्षित पूंजी फिर्ता कोष	२५ ,,
(ग)	कर्मचारी वोनस कोष	१५ ,,
(घ)	सदस्य शिक्षा कोष	१० ,,
(ङ)	डुवन्त ऋण कोष	१० ,,
(च)	संस्था विकास कोष	१० ,,
(छ)	घाटा पूर्ति कोष	१० ,,

(२) (क) शेयर लाभांश कोषवाट वितरण गर्दा शेयर पूंजीको १५ प्रतिशत भन्दा वढी नहुने गरी वितरण गर्नुपर्नेछ ।

(ख) कर्मचारी वोनस कोषको अधिकतम हद २ महिनाको तलव वरावरभन्दा वढी वितरण गरिने छैन ।

(ग) शेयर लाभांश कोष, संरक्षित पूंजी कोष र वोनस कोषवाट वितरण भई वांकी हुन आउने रकम जगेडा कोषमा जम्मा गरिनेछ ।

४०. कोषको सुरक्षाः

व्यवस्थापनको जिम्मामा समितिले तोकेको रकमको कोष रहनेछ । त्यस भन्दा वढी रकम जम्मा हुन आएमा संस्थाको नाममा समितिले तोकेको वैंकमा खाता खोली जम्मा गर्नुपर्नेछ । कोषको खाता समितिले तोकेको संचालक र व्यवस्थापकको संयुक्त दस्तखतबाट संचालन हुनेछ । कोषको सुरक्षा एवं सदस्यहरुमा आत्मविश्वास विकास गर्नका लागि संस्थाले ख्यातिप्राप्त वीमा कम्पनीमा आवश्यकता अनुसार सदस्यहरुको शेयर, वचत र ऋण लगानी जस्ता पक्षको सुरक्षण वीमाको व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

४१. कोषको उपयोगः

जगेडा कोषमा कुनै प्रकारवाट आर्जित आम्दानी सोही कोषमा जम्मा हुने र अन्य कोषहरुमा एवं संस्थाको दैनिक कारोवारवाट आर्जित व्याज वा आम्दानी संस्थाको आम्दानी मानिनेछ । जसवाट आर्थिक वर्षको अन्त्यमा लेखापरीक्षण भई देखिएको खुद मुनाफा विनियममा व्यवस्था भएको कोषहरुमा सारिनेछ । जगेडा कोषको खाता संचालकको हकमा संस्थाका पदाधिकारीहरुको संयुक्त दस्तखतमा संचालन हुनेछ भने अन्य कोषको हक संचालक र व्यवस्थापकको संयुक्त दस्तखतमा संचालन हुनेछ ।

४२. खाता हेर्न पाउने :

संस्थाको खाताहरु सदस्यले हेर्न चाहेमा जुनसुकै वखत पनि उपलव्ध हुन सक्नेछ । तर व्यक्तिगत खाता सम्वन्धित व्यक्तिले मात्र हेर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद ८
व्यवस्थापन

४३. व्यवस्थापनः

संस्था सक्षम भई संस्थाको व्यवस्थापनलाई स्वस्थ एवं प्रभावकारी रुपमा अघि वढाउनका लागि व्यवस्थापक एवं अन्य कर्मचारीहरुको योग्यता, छनौट, नियुक्ति, तलव निर्धारण र अन्य सुविधाहरु र सरुवा, वढुवा सम्वन्धी व्यवस्था संस्थाको प्रशासनिक नियमावली साधारण सभावाट अनुमोदन गराई लागू गर्नेछ । कुनै कारणवश व्यवस्थापक नियुक्ति हुन नसकेमा समितिको निर्देशनको आधारमा प्रवन्धकीय कर्मचारीको रुपमा संस्थाको सचिव वा कोषाध्यक्षले काम गर्नेछ ।

४४. व्यवस्थापकको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) संस्थाको आर्थिक तथा प्रशासनिक कार्यको पूर्ण जिम्मेवारी वहन गरी कोषाध्यक्षलाई सहयोग गर्ने,

(ख) संस्थाको सदस्यता आवेदन फारामहरु संकलन एवं वितरण तयारी गरी समितिमा प्रस्तुत गर्ने र आवश्यक सूचनाहरु उपलव्ध गराउने,

(ग) साधारण सभा, समितिका सवै वैठकहरुमा भाग लिने र निर्णय लिने कामको लागि सदस्यहरुलाई आवश्यक सूचना उपलव्ध गराउने ,

(घ) वार्षिक योजना तथा वजेट तयार गरी समिति समक्ष पेश गर्ने,

(ङ) समिति र साधारण सभाका वैठकहरुको विषयसूची तयार गर्ने ।

(च) संस्थाका सदस्यहरुलाई शैक्षिक एवं तालिम कार्यक्रमहरुको योजना वनाई शिक्षा उपसमिति संचालन गर्न सहयोग पुऱ्याउने,

(छ) संस्थाका सवै कर्मचारीहरुका काम कारवाहीहरु सुचारु रुपमा संचालन गराउने र कर्मचारी वीच समन्वय गर्ने ,

(ज) समितिले तोकेका कामहरु गर्ने, गराउने,

(झ) समिति प्रति उत्तरदायी हुने,

(ञ) जनसम्पर्कका अन्य कार्यहरु गर्ने, गराउने ।

परिच्छेद ९
विविध

४५. लेखापरीक्षणः

संस्थाले प्रत्येक वर्षको हिसाव कितावको लेखापरीक्षण आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र रजिष्ट्रार वा निजले अधिकार प्रत्यायोजन गरी अधिकार दिएको कार्यालयको स्वीकृती लिई साधारण सभाले नियुक्त गरेको रजिष्टर्ड लेखापरीक्षकवाट गराउनेछ । लेखारीक्षण सम्वन्धी प्रतिवेदन लेखापरीक्षकले वार्षिक साधारण सभामा प्रस्तुत गर्नेछ । लेखापरीक्षकको पारिश्रमिक साधारण सभाले तोक्नेछ र एउटै लेखापरीक्षकलाई लगातार तीन पटक भन्दा वढी नियुक्ति गर्न सकिने छैन ।

४६ हकवालाको मनोनयनः

(१) संस्थाको सदस्यता आवेदन फाराममा हकवाला मनोनयन गर्नुपर्नेछ । हकवाला मनोनयन गर्दा कम्तीमा दुई जना संस्थाको सदस्यहरुको रोहवरमा लिखित गरि गरिनेछ र त्यस्तो लिखित मनोनित गर्ने सदस्यको सहीछाप र साक्षीहरु लगायत हकवालाको समेत सहीछाप गरेको हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) वमोजिम हकवाला मनोनित गर्ने सदस्यले एक भन्दा वढी शेयर नलिएको अवस्थामा एउटा व्यक्तिलाई मात्र हकवाला मनोनीत गर्नुपर्नेछ ।

४७. हक दावी वा नामसारीः

(१) कुनै सदस्यको मृत्यु भएमा निजको नाममा रहेका शेयर र संस्थावाट निजलाई प्राप्त हुने कुनै प्रकारको वचत रकम निजले विनियमको दफा ४६ वमोजिम मनोनित गरेको कुनै हकवाला भए सो हकवाला र त्यस्तो हकवाला नभए प्रचलित कानून वमोजिमको हकवालाको नाममा सदस्यताको लागि योग्य भएमा वा इच्छा गरेमा नामसारी गर्न सकिनेछ ।

तर त्यस्तो हकवालामा सदस्यता प्राप्त गर्नका लागि विनियममा तोकिएको योग्यता नभएमा सदस्यको मृत्यु भएको मितिले ६ महिनाभित्र सदस्यताको लागि योग्य अरु कुनै हकवालाको नाममा नामसारी गरी पाउं भनी दरखास्त दिन सक्नेछ र त्यस्तोमा सो हकवालाको नाममा नामसारी गरी दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) वमोजिम मृत सदस्यको हक हकवालाले नामसारी गराई लिन नचाहेमा निजले पाउने शेयर र वचत रकम निज हकवालालाई फिर्ता गरिदिनेछ ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि मृत सदस्यको हकवाला नावालक रहेमा वा निजको मानसिक सन्तुलन ठीक नरहेमा मृत सदस्यले पाउने सम्पुर्ण रकम कम्तीमा दुई जना साक्षीको रोहवरमा त्यस्तो हकवालाको संरक्षकलाई फिर्ता गरिनेछ ।

४८. निर्वाचनः

संस्थाको विनियमको अधीनमा रही समिति, लेखा (सुपरिवेक्षण) समिति एवं अन्य उपसमितिहरुको निर्वाचन गर्न एउटा निर्वाचन समिति गठन गर्नेछ । जसमा समितिले तोकेको व्यक्तिको संयोजकत्वमा साधारण सदस्यहरुमध्ये एकजना सदस्य र सम्वन्धित डिभिजन सहकारी कार्यालयको प्रतिनिधि वा प्रमुख जिल्ला अधिकारीको कार्यालयको प्रतिनिधि एक रहने गरी जम्मा तीन जनाको निर्वाचन मण्डल गठन हुनेछ । जसले संस्थाको नियमानुसार निर्वाचन प्रक्रिया अपनाई निर्वाचन कार्य सम्पादन गर्नेछ ।

४९. शपथ ग्रहणः

समिति, लेखा समिति र अन्य उपसमितिहरुमा निर्वाचित सदस्यहरुले अनुसूची २ मा उल्लेख वमोजिमको शपथ ग्रहण साधारण सभा समक्ष गर्नुपर्नेछ ।

५०. समितिका सदस्य अवैतनिकः

पुरै समितिका पदाधिकारीहरु लगायत सदस्यहरु अवैतनिक हुनेछन् ।

तर संचालक सदस्य मध्ये कसैले प्रवन्ध संचालकका रुपमा कार्य गरी लिएको पारिश्रमिकलाई यो नियमले वाधा पुऱ्याएको मानिने छैन ।

५१. व्याख्या गर्ने अधिकारः

यस विनियमको व्याख्या गर्ने अधिकार साधारण सभालाई हुनेछ । साधारण सभावाट पनि सुल्झिन नसकेमा सहकारी ऐन, नियम वमोजिम हुनेछ ।

५२. मध्यस्थता सम्वन्धी व्यवस्थाः

संस्थाको विकास, उद्देश्य प्राप्ति एवं कुनै प्रकारको विवाद समाधान गर्ने कार्यमा संस्था दर्ता गर्ने निकाय एवं राष्ट्रिय सहकारी विकास वोर्ड र जिल्ला सहकारी संघले आवश्यकता अनुसार मध्यस्थता सम्वन्धी संयुक्त सहयोगको व्यवस्थाका लागि अनुरोध गर्न सक्नेछ ।

५३. अविश्वासको प्रस्ताव राख्न सकिनेः

(१) साधारण सभामा उपस्थित सदस्य संख्याको कम्तीमा एक चौथाई सदस्यहरुले लिखित रुपमा स्पष्टीकरण सहित निवेदन दिएमा अविश्वासको प्रस्ताव ल्याइएको मानिनेछ ।

(२) जुन सदस्यप्रति अविश्वासको प्रस्ताव ल्याइएको हो सो व्यक्तिले साधारण सभामा आफ्नो स्पष्टीकरण र सफाई पेश गर्न पाउनेछ ।

तर उक्त विषयमा हुने निर्वाचनमा भने मतदान गर्ने अधिकार हुनेछैन ।

(३) उपस्थित सदस्य संख्याको दुई तिहाई वहुमतवाट अविश्वासको प्रस्ताव पारित भएमा त्यस्ता पदाधिकारी तथा सदस्य आफ्नो पदवाट स्वतः हटेको मानिनेछ ।

५४. विनियम संशोधन तथा अनुसूचीमा हेरफेरः

कुल सदस्यमध्ये कम्तीमा ५१ प्रतिशत उपस्थित भएको साधारण सभामा दुई तिहाई सदस्यहरुवाट पारित भई संस्थाले आफ्नो विनियम संशोधन गर्न सक्नेछ । यसरी संशोधन भएको विनियम सहकारी ऐन वमोजिम रजिष्ट्रारले स्वीकृती दिएपछि लागू हुनेछ र अनुसूचीमा आवश्यकता अनुसार थपघट वा हेरफेर गर्न सकिनेछ ।

५५. एकिकरण, विभाजन र विघटनः

कुल सदस्यहरुमध्ये दुई तिहाई सदस्यले प्रस्ताव पारित गरी संस्था एकीकरण वा विभाजन वा विघटन गर्ने निर्णय गरेमा एकीकरण वा विभाजन वा विघटन गर्न सकिनेछ । यसरी संस्था एकीकरण, विभाजन र विघटन गर्दा सहकारी ऐनको दफा ३१ र ४१ वमोजिमको प्रक्रियाको पालना गरिनेछ ।

५६. अमान्य हुनेः

यस विनियममा उल्लेखित कुनै व्यवस्थाहरु सहकारी ऐन, नियम र सिद्धान्तसंग वाझिन गएमा वाझिएको हदसम्म स्वतः अमान्य हुनेछ एवं यस विनियममा उल्लेख नभएका कुराहरुको वारेमा सहकारी ऐन, नियम र सिद्धान्त वमोजिमको व्यवस्था अनुसार संस्थाको काम कारवाही संचालन गरिनेछ ।

<u>तदर्थ संचालक समिति</u>

अध्यक्ष श्री

उपाध्यक्ष श्री

सचिव श्री

कोषाध्यक्ष श्री

सदस्य श्री

सदस्य श्री

सदस्य श्री

अनुसूची १

(दफा ५ संग सम्वन्धित)
संस्थाको चिन्ह् र छाप

संस्थाको चिन्ह वा छाप लोगो यस प्रकारको हुनेछ ।

अनुसूची २
(दफा ४९ संग सम्वन्धित)
शपथ ग्रहण

म.....(शपथकर्ताको नाम) साधारण सभा समक्ष यो प्रतिज्ञा गर्दछु : मेरो सामर्थ्यले भ्याएसम्म समितिको सदस्यका नाताले सवै काम तथा वैठकहरुमा नियमित रुपले भाग लिनेछु तथा संस्थाको विकास र सदस्यको हितका लागि इमान्दारी तथा पवित्र हृदयले पक्षपातरहित तरीकावाट निर्णय लिनेछु ।

पद ग्रहण गर्ने पदाधिकारीको	शपथ गराउने अधिकारीको
(क) नाम:	(क) नाम:
(ख) दस्तखत:	(ख) दस्तखत:
(ग) मिति:	(ग) मिति:
(घ) पद:	(घ) पद:

अनुसूची-३

(सहकारी नियमावलीको नियम २१ उपनियम (१) को खण्ड (क) तथा विनियमको दफा १४ सँग सम्वन्धित)

..... **बहुउद्देश्यीय** सहकारी संस्था लि.

काठमाडौं

सदस्य दर्ता किताब

सि. नं.	बाबु/ससुरा को नाम	पति/पत्नीको नाम	सदस्यको नाम	उमेर	ठेगाना	पेशा	खरीद गरेको शेयर संख्या	सदस्य भएको मिति	मनोनित हकवालाको नाम	उमेर	ठेगाना	दस्तखत वा सही	कैफियत

अनुसूची ४
(विनियम १८ संग सम्वन्धित)

सदस्यता नं.....

..... बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.

मितिः.....

शेयर प्रमाण-पत्र

सहकारी ऐन २०४८ को दफा १२ अन्तरगत यस संस्थाको विनियम १८ वमोजिम श्री.....को छोरा । छोरी । श्रीमती .....वस्ने श्री । सुश्री । श्रीमती .....ले निम्न अनुसारको शेयर खरीद गर्नु भएकोले यो प्रमाण(पत्र प्रदान गरिएको छ ।

विवरण

क्र.सं	प्रति शेयर मूल्य	शेयर संख्या	शेयर खरीद मिति	बुझाएको मिति

....

प्रमाण-पत्र पाउनेको सही व्यवस्थापक अध्यक्ष